

UDK:655.55:351.72:343.9(083.77)+331.107:34.05 (497.11)(672 EEZ)

Dr Zoran D. Radović

PRIKAZ KNJIGE

FINANSIJSKI KRIMINALITET

*Autori: **Grupa autora***

Izdavači: Institut za uporedno pravo, Beograd, i Institut za kriminologiju i sociološka istraživanja, Beograd, u saradnji sa Pravosudnom akademijom, Beograd, 2018. godine

*Urednici: **dr Jelena Kostić i Aleksandar Stevanović, MA***

Obim: 316 strana

Knjiga pred nama deo je naučnoistraživačkog projekta „Srpsko i evropsko pravo – upoređivanje i usaglašavanje“, koji je finansiralo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. U uvodnom delu knjige istaknuta je potreba za unapređenjem mehanizma suzbijanja finansijskog kriminala, što je već imalo odziva u donošenju novih zakonskih propisa u Srbiji.

Dr Milan Škulić, sudija Ustavnog suda Srbije i redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, u svom prilogu „Organizacija nadležnosti državnih organa čija je funkcija suzbijanje koruptivnih dela“ ukazao je na osnovne dokazne teškoće u pogledu krivičnih dela organizovanog kriminala i visoke korupcije.

„Ekonomski kriminalitet i uloga forenzičkog računovodstva u njegovom otkrivanju“ tema je koju su obradili **dr Dragan Cvetković** iz Uprave kriminalističke policije Policijske uprave za grad Beograd i **dr Želimir Kešetović**, redovni profesor Fakulteta bezbednosti Univerziteta u Beogradu. Oni ukazuju na to da ekonomski kriminal nanosi znatnu materijalnu štetu društvu, a posebno mesto u toj grupi kriminalnih radnji zauzimaju one u računovodstvenoj dokumentaciji, naročito u finansijskim izveštajima. Forenzičko računovodstvo u svojim postupcima i procedurama istražuje modalitete izvršenja raznovrsnih oblika kriminaliteta i prikuplja dokaze relevantne za sudski postupak.

Dr Zoran S. Pavlović, redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta Privredna akademija iz Novog Sada i ombudsman Autonomne Pokrajine Vojvodine, u zaključku svog rada „Institucionalni kapaciteti Srbije za suprotstavljanje organizovanom kriminalu, terorizmu i korupciji“ ukazuje na nesporn zahtev društva da se konkretnom saradnjom i koordinacijom nadležnih državnih organa dođe do efikasnijih institucija koje će dovesti do boljih rezultata. Time će se dopuniti pojedini propusti u samom zakonskom rešenju.

Dr Nataša Delić, redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, u svom radu „Krivična dela falsifikovanja predviđena u glavi krivičnih

dela protiv privrede u svetlu novela iz 2012. godine" ukazala je na to da su krivična dela falsifikovanja jednaka kao i većina krivičnih dela protiv privrede sa sličnim zakonskim formulacijama. Ona spadaju u finansijski kriminal u širem smislu budući da se njihovim vršenjem stiže odgovarajuća imovinska korist, što je pak moguće zahvaljujući prirodi predmeta koji predstavljaju objekat radnje ovih krivičnih dela (novac, hartije od vrednosti, kreditne kartice itd.).

Dr Dragan Jovašević, redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu, u svom radu „Pranje novca u srpskom i uporednom pravu“ ukazao je na to da u strukturi nacionalnog, ali i internacionalnog kriminaliteta danas preovladava kriminal upravljen na štetu imovine drugih fizičkih i pravnih lica, pri čemu pojedinci, grupe ili čitave organizacije u vršenju svojih kriminalnih aktivnosti postupaju vođeni namerom da pribave protivpravnu imovinsku korist. Autor je dao prikaz rešenja u nizu krivičnih zakona pojedinih zemalja.

Dr Mina Zirojević, naučni saradnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu, u svom prilogu „Pranje novca i finansiranje terorizma“ ukazala je na to da borba protiv terorizma zahteva međunarodnu i nacionalnu saradnju na državnom, finansijskom, diplomatskom, obaveštajnom, policijskom, vojnom i logističkom planu. Pranje novca je postupak kojim se nezakonit izvor sredstava koji proističe iz kriminalnih aktivnosti prikriva kako se ne bi otkrila veza između sredstava i kriminalnih aktivnosti kojima su ona stečena.

Dr Aleksandra Bulatović, naučni saradnik na Institutu za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu, u svom radu „Imovina kao elemenat infrastrukture organizovanih kriminalnih grupa“ istakala je da se kriminalni potencijal kriminalne grupe procenjuje na osnovu njene imovine, jer je cilj organizovanih grupa da direktno ili indirektno ostvare finansijsku ili drugu materijalnu korist.

U radu „Privredni kriminal u Republici Srbiji – stanje i izazovi“ **dr Nataša Tanjević**, generalni sekretar Narodne banke Srbije, ukazuje na osnovne karakteristike privrednog kriminala koje ga čine specifičnim i razlikuju ga od drugih tipova kriminala. Podaci publikovani u periodičnim izdanjima Republičkog zavoda za statistiku ukazuju na činjenicu da se krivična dela iz oblasti privrede nedovoljno otkrivaju i da se počinioci nedovoljno gone, da je formalna pravna reakcija usmerena uglavnom na „sitan“ privredni kriminal, te da je kaznena politika sudova relativno blaga budući da u strukturi ukupno izrečenih krivičnih sankcija dominira uslovna osuda.

Nikola Paunović, istraživač pripravnika Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu, stipendista Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, napisao je rad „Krivično delo računarske prevare kao oblik finansijskog kriminaliteta – kriminalistički aspekt“. Ukazao je na to da je jedan od tipičnih fenomenoloških oblika ispoljavanja finansijskog kriminaliteta koji u savremenom svetu dostiže zabrinjavajuće razmere krivično delo računarske prevare. Pod računarskom prevarom podrazumeva se svako neovlašćeno unošenje, menjanje, brisanje ili prikrivanje računarskih podataka odnosno svako ometanje rada računarskog sistema, s namerom da se pribavi protivpravna imovinska korist za sebe ili za drugog.

Iva Tošić, master prava, istraživač pripravnik na Institutu za uporedno pravo u Beogradu, u svom radu „Prevara u osiguranju motornih vozila“ ukazuje na složenost pojma prevare, kao i činjenicu da prevare uopšte, a pogotovo kod osiguranja motornih vozila, postaju sve češće i rasprostranjenije. Prevara u osiguranju na različite načine definisana je u pravnim rešenjima evropskih zemalja. Kao najčešće vrste prevara autor navodi nepravilne lekarske dijagnoze, lažiranje saobraćajnih nezgoda, preuveličavanje odštetnih zahteva i dogovorene krađe automobila. On u zaključku naglašava da se organizovani kriminal sve više pojavljuje u osiguranju. U okviru Udruženja osiguravača Srbije formirana je Komisija za sprečavanje kriminala čiji je cilj da probudi svest o ovom velikom problemu.

U knjizi su objavljeni i brojni drugi radovi: „Poreski rajevi“ sudije Ustavnog suda Republike Srbije **dr Jovana Ćirića**, „Poreska krivična dela u Krivičnom zakonu Republike Srpske“ sudije Vrhovnog suda Republike Srpske **dr Veljka Ikanovića**, „Značaj naknadnog izvršenja poreske obaveze na kažnjavanje za poreske kaznene delikte“ **dr Nataše Mrvić Petrović**, naučnog savetnika Instituta za uporedno pravo u Beogradu, „Nezakonito upravljanje otpadom i pranje novca“ **dr Ane Batričević**, višeg naučnog saradnika Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu, „Oduzimanje imovinske koristi proistekle iz krivičnog dela – uporednopravna rešenja i iskustvo Srbije“ **dr Marine Matić Bošković**, naučnog saradnika Instituta za uporedno pravo u Beogradu, „Oduzimanje imovine prema najnovijem zakonu o oduzimanju imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela u Republici Srpskoj“ **dr Ljubinka Mitrovića**, ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine i redovnog profesora na Fakultetu pravnih nauka Panevropskog univerziteta „Apeiron“ u Banjaluci, i **mr Dragana Kosića**, izvršnog direktora Kompanije „Sector security“ u Banjaluci, zatim „Tipologije finansijskog kriminaliteta“ **dr Filipa Mirića** sa Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu, „Interpolova tipologija finansijskog kriminala“ **mr Sergeja Uljanova**, načelnika Odeljenja za poslove Interpola u Upravi za međunarodnu operativnu policijsku saradnju MUP-a Republike Srbije, „Finansijske posledice nameštanja fudbalskih utakmica“ **dr Dejana Šuputa**, predsednika Atletskog saveza Beograda, „Krivično delo zloupotreba u vezi s javnom nabavkom“ **dr Jelene Kostić**, naučnog saradnika Instituta za uporedno pravo u Beogradu, i „Finansiranje političkih subjekata: koruptivni potencijal i značaj adekvatnog zakonskog rešenja“ **Aleksandra Stevanovića, MA**, saradnika Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu.